

ankenævn, der er godkendt af ministeren for familie- og forbrugeranliggender, men hvor modparten ikke frivilligt opfylder nævnets afgørelse eller anlægger retssag med påstand om ændring af nævnets afgørelse.

Justitsministeriet kan endvidere tilslutte sig Retsplejerådets flertals forslag om, at kompetencen til at give fri proces i andre tilfælde henlægges til Civilstyrelsen med mulighed for at indbringe afslag på fri proces for en nyoprettet afdeling i Procesbevillingsnævnet, der sammensættes med en landsdommer (formand), en byretsdommer og en advokat. Hermed bevares toinstansprincippet og udstrækkes til de sager, der i dag behandles i Civilstyrelsen i første instans, og hvor der i dag ikke er nogen klageinstans. Samtidig sikres det, at den endelige afgørelse af, om der gives fri proces, i alle tilfælde, herunder i sager mod det offentlige, henhører under en uafhængig instans.

Med hensyn til mindretallets forslag om i stedet at henlægge kompetencen til statsamtterne med mulighed for at kære statsamtets afslag på fri proces til landsretten kan Justitsministeriet tilslutte sig flertallets bemærkninger om betænkelighederne ved at henlægge kompetencen til at bevilge fri proces til domstolene, når der skal foretages en nærmere vurdering af ansøgerens udsigt til at få medhold, og Justitsministeriet er derfor enig i, at mindretallets forslag også af den grund ikke bør gennemføres.

Lovforslaget er på denne baggrund udformet i overensstemmelse med Retsplejerådets henholdsvis Retsplejerådets flertals lovudkast. Dog foreslås det at videreføre de økonomiske betingelser for fri proces uændret, og Retsplejerådets forslag om egenbetaling er ikke medtaget i lovforslaget. Endvidere foreslås det, at en part, der har retshjælpsforsikringsdækning og opfylder de økonomiske betingelser for fri proces, skal være fritaget for betaling af retsafgift.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 9 (forslag til retsplejelovens kapitel 31), og § 2, nr. 3 og 5 (forslag til retsafgiftslovens § 13, stk. 1, nr. 3, og § 20, nr. 4).

5. Retshjælpsforsikring

5.1. Gældende ret

5.1.1. Med virkning fra den 1. januar 1970 introducerede det daværende Assurandør-Societetet (nu Forsikring & Pension) retshjælpsforsikringen i Danmark, idet det henstilledes til forsikringsselskaberne, at de, hvis de ville yde retshjælpsforsikring, først gjorde det fra den 1. januar 1970, at der ikke blev krævet særskilt præmie herfor, og at selskaberne uden ændringer benyttede nogle policevilkår godkendt af Assurandør-Societetet, jf. betænkning nr. 1113/1987 om advoka-

retshjælp, fri proces og retshjælpsforsikring mv. side 109.

Bortset fra, at fri proces er subsidiær i forhold til retshjælpsforsikringsdækning, således at der ikke er fri proces i det omfang, omkostningerne er dækket af en retshjælpsforsikring eller en anden form for forsikring, jf. retsplejelovens § 330, stk. 2, og afsnit 4.1.6 ovenfor, er retshjælpsforsikring ikke reguleret i retsplejeloven.

Retshjælpsforsikringer er som andre forsikringer omfattet af lov om forsikringsaftaler, og der gælder en betydelig aftalefrihed. Imidlertid anvender alle danske forsikringsselskaber identiske retshjælpsforsikringsbetingelser. De fælles forsikringsbetingelser omfatter dog ikke størrelsen af en eventuel selvrisiko eller forsikringens maksimum.

Alle danske forsikringsselskaber, som udbyder familie-, bygningskasko-, autokasko- eller lystfartøjsforsikring, har i de pågældende forsikringer medtaget retshjælpsforsikring som et obligatorisk element heri. Den enkelte forsikringstager har således ikke mulighed for at fravælge retshjælpsforsikringen.

Det anslås, at ca. 95 pct. af befolkningen har tegnet en familieforsikring, at over 90 pct. af grundejerne har en bygningskaskoforsikring, at ca. 85 pct. af samtlige motorkøretøjer er dækket af autokaskoforsikring, og at forsikringsdækningsgraden for i hvert fald større lystbåde ligger på linje med motorkøretøjer, således at hovedparten er kaskoforsikrede, jf. Retsplejerådets betænkning nr. 1436/2004 side 166-167.

5.1.2. Retshjælpsforsikringen dækker tvister, som er opstået i privatlivet, og som efter deres art vil kunne behandles under en civil retssag. Er denne betingelse opfyldt, dækker forsikringen også tvister, som behandles ved voldgift. Ved tvister forstås konkrete aktuelle konflikter, som med rimelighed kan danne grundlag for et civilretligt søgsmål. Retshjælpsforsikringen dækker tvister, hvor søgsmålsgrunden er opstået i forsikringstiden.

Retshjælpsforsikringen omfatter ikke tvister opstået i forbindelse med sikredes ansættelsesforhold eller tvister vedrørende sikredes selvstændige virksomhed, hvad enten der er tale om hovederhverv, bierhverv eller hobbypræget erhverv, og heller ikke formuedispositioner i forbindelse hermed. Retshjælpsforsikringen omfatter heller ikke tvister med myndigheder i skatte- og afgiftsspørgsmål.

Retshjælpsforsikringen omfatter ikke tvister om skilsmisse, separation, forældremyndighed, samvær og underholdspligt. Retshjælpsforsikringen omfatter dog ankesager, som behandles i Danmark, hvor sikrede har fået helt eller delvis medhold i den foregående